

*Zespół Szkół im. Lotników Polskich
w Płocicznie-Tartak*

**Przedmiotowy system oceniania
z edukacji dla bezpieczeństwa
dla klasy III Gimnazjum**

I. Podstawa prawna do opracowania Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Rozporządzenie MEN z dnia 30.04.2007 (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami) w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.
2. Rozporządzenie MEN z dnia 30. 04. 2013 r. (Dz. U. 2013 poz. 532) w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
3. Wewnątrzszkolny System Oceniania
4. Podstawa Programowa.

II. Szczegółowe cele Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych.
2. Wspieranie rozwoju ucznia przez diagnozowanie jego osiągnięć w odniesieniu do wymagań edukacyjnych przewidzianych w programie nauczania.
3. Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i zachowaniu oraz postępach w tym zakresie.
4. Pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju.
5. Motywowanie ucznia do dalszej, systematycznej pracy i postępów w nauce.
6. Dostarczenie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce i specjalnych uzdolnieniach ucznia.
7. Wykorzystywanie osiągnięć uczniów do planowania pracy dydaktycznej nauczyciela.

III. Formy aktywności uczniów, które podlegają ocenie

1. Aktywność na lekcji.
2. Prace pisemne między innymi: kartkówki, sprawdziany, prace klasowe.
3. Odpowiedzi ustne.
4. Prace domowe.

5. Udział w konkursach.
6. Projekty grupowe.

IV. Sprawdzanie osiągnięć uczniów

1. Prace klasowe

- 1) Praca klasowa przeprowadzana jest po zakończeniu działu i jest dla ucznia obowiązkowa;
- 2) Każda praca klasowa poprzedzona jest zapowiedzią ustną na tydzień przed i udokumentowanym wpisem w dzienniku;
- 3) Czas trwania pracy klasowej – jedna godzina lekcyjna;
- 4) Ocenę niedostateczną z pracy klasowej uczeń może poprawić pisemnie w terminie do 14 dni;
- 5) Każdą pracę klasową można poprawić tylko raz;
- 6) Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową, jest zobowiązany do napisania jej w terminie do 14 dni od dnia powrotu do szkoły.

2. Sprawdziany

- 1) Sprawdzian obejmuje mniejszą partię materiału niż dział programowy;
- 2) Sprawdzian jest poprzedzony zapowiedzią ustną na dwa dni przed jego przeprowadzeniem;
- 3) Czas trwania sprawdzianu - do 30 minut;

3. Kartkówki

- 1) Kartkówki obejmują bieżące i podstawowe wiadomości z max trzech ostatnich lekcji;
- 2) Czas trwania kartkówek od 10 do 15 minut;
- 3) Kartkówka może być (ale nie musi być) poprzedzona zapowiedzią ustną.

4. Odpowiedzi ustne

- 1) Termin odpowiedzi nie jest podawany do wiadomości ucznia;
- 2) Uczeń ma czas na zastanowienie się, a jego odpowiedź trwa do 15 minut;
- 3) Dodatkowe pytania naprowadzające mogą skutkować obniżeniem oceny;
- 4) Ocenie ustnej podlega:
 - zawartość rzeczowa, czy odpowiedź jest na temat (jasna, konkretna);
 - w jakim stopniu uczeń potrafi posługiwać się językiem związanym z przedmiotem;
 - znajomość poznanych reguł i umiejętność ich stosowania.

5. Prace domowe

- 1) Prace domowe są obowiązkowe, służą utrwaleniu wiedzy i umiejętności ucznia bądź stanowią przygotowanie do nowej lekcji;
- 2) Dla uczniów zdolnych mogą być zadawane dodatkowe zadania nadobowiązkowe o podwyższonym stopniu trudności, które mają wpływ na wystawienie końcoworocznej oceny.

6. Praca w grupach

- 1) Uczniowie mogą otrzymać ocenę za efektywną pracę w grupach lub zespołach;
- 2) Grupa uczniów za wspólnie wykonaną pracę otrzymuje taką samą ocenę;
- 3) W przypadku niezaangażowania się ucznia w pracę grupy, uczeń otrzymuje ocenę adekwatną do jego wkładu.

7. Konkursy przedmiotowe

- 1) Za udział w I etapie konkursu przedmiotowego i lokatę w pierwszej trójce, uczeń otrzymuje ocenę cząstkową – celującą;
- 2) Za zakwalifikowanie się do II etapu konkursu uczeń może otrzymać ocenę cząstkową celującą;
- 3) Laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim otrzymuje celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.

8. W przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu lub pracy klasowej należy ponownie uzgodnić z klasą termin, przy czym nie obowiązuje jednotygodniowe wyprzedzenie.

9. Sprawdzone, ocenione i opatrzone komentarzem prace pisemne uczniowie otrzymują do wglądu w ciągu dwóch tygodni od daty ich napisania. Termin udostępnienia prac może ulec przesunięciu ze względu na nieobecność nauczyciela, zmianę planu zajęć klasy lub okres ferii szkolnych.

10. Uczeń może przystąpić tylko raz do poprawy/zaliczenia w terminie dwóch tygodni od otrzymania informacji o ustalonej ocenie lub powrotu do szkoły (w szczególnie uzasadnionych przypadkach losowych, wynikających z absencji nauczyciela lub ucznia, termin może ulec zmianie) w dzienniku lekcyjnym obok ustalonej oceny z prac pisemnych wpisuje się ocenę z poprawy, przy czym obie oceny brane są pod uwagę przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej.

11. Brak pracy domowej, brak zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń może być podstawą do ustalenia bieżącej oceny niedostatecznej.
12. Za wykonanie dodatkowych prac nauczyciel może wystawić bieżącą ocenę: celującą, bardzo dobrą lub dobrą, ale nie niższą
13. Uczeń, który podczas prac pisemnych, korzysta ze źródeł nieustalonych przez nauczyciela otrzymuje 0 punktów i traci możliwość poprawy tej pracy.
14. Uczeń ma prawo być nieprzygotowanym do zajęć dwa razy w ciągu semestru:
 - 1) wskutek wypadków losowych;
 - 2) z powodu choroby trwającej dłużej niż 5 dni;
 - 3) po powrocie z sanatorium, szpitala lub uzdrowiska.
15. Używa się umownych symboli, które mają na celu danie szansy na poprawę i uzupełnienie braków lub oznaczają nieobecność na sprawdzianie, kartkówce, pracy klasowej czy nieprzygotowanie do lekcji lub informują o różnorodnej aktywności ucznia:
 - 1) znak „·” oznacza nieprzygotowanie ucznia do zajęć;
 - 2) znak „-” oznacza każdy brak uczniowskiego wyposażenia (zeszytów, książek, ćwiczeń, przyborów) oraz prac domowych;
 - 3) trzy minusy są podstawą do wystawienia oceny niedostatecznej;
 - 4) znak „+” oznacza aktywność ucznia na lekcji;
 - 5) trzy plusy są podstawą do wystawienia oceny bardzo dobrej.
16. Kartkówki, prace klasowe, sprawdziany, karty pracy i wszelkie prace, które można ocenić punktowo są oceniane według zasady:
 - 0 % - 35% - ocena niedostateczna
 - 36% - 50% - ocena dopuszczająca
 - 51% - 75% - ocena dostateczna
 - 76% - 90% - ocena dobra
 - 91% - 97% - ocena bardzo dobra
 - 98% - 100% - ocena celująca.

V. Kryteria oceniania

1. **Stopień celujący** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) posiada wiedzę i umiejętności w pełnym zakresie wymagań określonych programem nauczania przedmiotu w danej klasie;
- 2) samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia;
- 3) łączy wiedzę z różnych przedmiotów;
- 4) jego dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł i jest owocem samodzielnych poszukiwań i przemyśleń;
- 5) samodzielnie rozwiązuje konkretne problemy zarówno w czasie lekcji, jak i w pracy pozalekcyjnej;
- 6) biegle wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu nietypowych, złożonych problemów teoretycznych lub angażuje się w projekty naukowe proponowane przez nauczyciela danego przedmiotu;
- 7) (fakultatywnie) bierze aktywny udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i innych;
- 8) kwalifikuje się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia;
- 9) jest aktywny na zajęciach edukacyjnych.

2. **Stopień bardzo dobry** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania obejmujące pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania danej klasy i potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach;
- 2) posiada wiedzę pozwalającą na samodzielne jej wykorzystanie w różnych sytuacjach;
- 3) wykorzystuje różne źródła wiedzy oraz łączy wiedzę z pokrewnych przedmiotów;
- 4) rozumie treść poleceń do zadań i ćwiczeń, stawia hipotezy, uzasadnia tezy;
- 5) potrafi wykonać zaplanowane ćwiczenie, umie w oparciu o jego wynik wyciągać wnioski;
- 6) wykonuje zadania dodatkowe o znacznym stopniu trudności;
- 7) (fakultatywnie) bierze udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i innych;
- 8) jest aktywny na zajęciach edukacyjnych.

3. **Stopień dobry** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania obejmujące treści istotne w strukturze przedmiotu;
- 2) w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, używa terminologii właściwej dla danej dziedziny wiedzy (definicje, fakty, pojęcia);
- 3) potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji;
- 4) w oparciu o dane formułuje wnioski, podsumowuje zebrane informacje;
- 5) inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązać zadania o pewnym stopniu trudności i rozwiązuje niektóre zadania dodatkowe;
- 6) potrafi wykorzystać wiedzę w sytuacjach typowych;
- 7) pracuje systematycznie i wykazuje aktywną postawę w czasie zajęć.

4. **Stopień dostateczny** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania podstawowe w zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie;
- 2) wiedza ucznia jest fragmentaryczna, ale opanował podstawowe fakty i pojęcia pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień;
- 3) potrafi skorzystać z podstawowych źródeł informacji lub samodzielnie wykonać proste zadania;
- 4) wyrywkowo stosuje wiedzę w sytuacjach typowych;
- 5) umie korzystać z wzorów i schematów;
- 6) próbuje w oparciu o dane sformułować wnioski, podsumować zebrane informacje;
- 7) w miarę swoich możliwości podejmuje aktywność na zajęciach.

5. **Stopień dopuszczający** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania niezbędne w dalszym uczeniu się danego przedmiotu oraz potrzebne w życiu;
- 2) ma duże braki w wiedzy, które jednak może uzupełnić w dłuższym okresie czasu;
- 3) postawa ucznia na zajęciach jest bierna, ale odpowiednio motywowany jest w stanie wykonywać proste zadania, wymagające podstawowych umiejętności, które umożliwiają edukację na następnym etapie;
- 4) korzysta z pomocy w nauce oferowanej mu przez szkołę.

6. **Stopień niedostateczny** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował wiedzy niezbędnej w dalszym uczeniu się danego przedmiotu;
- 2) braki w zakresie podstawowej wiedzy są tak duże, że nie roszą nadziei na ich uzupełnienie i uniemożliwiają kontynuację nauki w klasie programowo wyższej;

- 3) nie potrafi wykonać prostych poleceń, wymagających zastosowania podstawowych umiejętności określonych programem nauczania danej klasy;
- 4) swą postawą okazuje niechęć do nauki lub jest bierny pomimo działań wspomagających i zapobiegawczych stosowanych przez nauczyciela, nie korzysta z pomocy w nauce oferowanej przez szkołę.

VI. Sposoby postępowania z uczniami o specyficznych trudnościach w nauce

1. Wobec uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych na podstawie opinii lub orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do możliwości uczniów.
2. W zależności od stwierdzonych dysfunkcji wymagania edukacyjne dopasowane są do możliwości edukacyjnych ucznia na podstawie opinii poradni, zaleceń pedagoga szkolnego oraz obserwacji własnej ucznia.
3. Zakres wymagań każdorazowo jest dostosowywany do możliwości ucznia.
4. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcje zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.
5. Dokument zawierający szczegółowe metody, formy i sposoby pracy z uczniem posiadającym opinię/orzeczenie znajduje się w teczce wychowawcy klasy.

VII. Dokumentowanie osiągnięć uczniów

1. Podstawą dokumentowania osiągnięć ucznia są oceny wpisywane do dziennika, przy czym oceny z prac klasowych, sprawdzianów semestralnych, rocznych wpisywane są kolorem czerwonym.
2. Nauczyciel ma obowiązek przechowywania prac pisemnych przez 1 rok.
3. Prace klasowe są udostępniane rodzicom do wglądu w obecności nauczyciela.
4. Analizę osiągnięć uczniów nauczyciel przeprowadza na lekcji przy wystawianiu ocen semestralnych i końcoworocznych. Analiza ta służyć ma ukierunkowaniu pracy ucznia i jego motywowaniu do dalszej nauki.

VIII. Sposób informowania rodziców i uczniów o postępach i osiągnięciach

1. Informacji o ocenach bieżących i klasyfikacyjnych udziela rodzicom wychowawca klasy, a w uzasadnionych przypadkach inny nauczyciel uczący ucznia.
2. Wychowawca klasy na pierwszym w roku szkolnym zebraniu z rodzicami przedstawia harmonogram zebrań na bieżący rok szkolny oraz informuje rodziców o obowiązku uczestniczenia w w/w zebraniach.
3. Powiadomianie rodziców o osiągnięciach ich dzieci odbywa się poprzez:
 - 1) zebrania ogólne z rodzicami (wywiadówki);
 - 2) konsultacje indywidualne z nauczycielem w czasie zebrań ogólnych;
 - 3) rozmowy indywidualne z rodzicami;
 - 4) wpisanie uwagi do zeszytu ucznia;
 - 5) pisemne poinformowanie o szczególnych osiągnięciach ucznia;
 - 6) listy pochwalne dla rodziców;
 - 7) kontakt listowny lub telefoniczny;
 - 8) pisemne poinformowanie o przewidywanych ocenach niedostatecznych;
 - 9) ustna informacja o poziomie umiejętności i brakach;
 - 10) prezentacja osiągnięć dzieci – apel, gazetka szkolna, strona internetowa;
 - 11) świadectwo szkolne.

IX. Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna

1. Rodzice ucznia (prawni opiekunowie) mają prawo wnioskować w formie pisemnej do nauczyciela o podwyższenie oceny ucznia o jeden stopień z obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych w terminie nie dłuższym niż 7 dni od otrzymania informacji o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.
2. Wniosek składa się w sekretariacie szkoły.
3. Z wnioskiem o podwyższenie oceny mogą wystąpić rodzice (prawni opiekunowie) jeśli uczeń spełnia następujące warunki:
 - 1) ma wysoką frekwencję (co najmniej 90%) na zajęciach szkolnych, w szczególności na zajęciach, z których wnioskuje o podwyższenie oceny;

- 2) ma usprawiedliwione wszystkie godziny;
 - 3) jest obecny na wszystkich zapowiedzianych formach sprawdzenia wiedzy i umiejętności bądź w przypadku usprawiedliwionej nieobecności zaliczył materiał objęty kontrolą zgodnie z obowiązującym trybem;
 - 4) brał udział i osiągał sukcesy w olimpiadach, konkursach, zawodach lub turniejach z tego przedmiotu, z którego wnioskuje o podwyższenie oceny (dotyczy wnioskowania o ocenę najwyższą);
 - 5) zaistniały inne ważne okoliczności umożliwiające uzyskanie oceny wyższej niż przewidywana przez nauczyciela.
4. Jeżeli uczeń nie spełnia powyższych warunków, wniosek będzie rozpatrzony negatywnie.
 5. Wniosek rodziców (prawnych opiekunów) ucznia musi zawierać uzasadnienie. Wnioski bez uzasadnienia nie będą rozpatrywane.
 6. We wniosku rodzice (prawni opiekunowie) ucznia określają ocenę, o jaką uczeń się ubiega.
 7. W przypadku uznania zasadności wniosku, wnioskujący o podwyższenie oceny rocznej przystępuje do wewnętrznego egzaminu podwyższającego ocenę z materiału określonego przez nauczyciela, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od złożenia wniosku. Egzamin nie może odbyć się później niż na tydzień przed posiedzeniem rady pedagogicznej w sprawie klasyfikacji rocznej.
 8. Podczas wewnętrznego egzaminu podwyższającego ocenę obowiązują wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, zgodnie z wymaganiami określonymi w podstawie programowej tych zajęć, a także uwzględniają kryteria na poszczególne oceny (od 1 do 6).
 9. Pisemny egzamin podwyższający ocenę przeprowadza i ocenia nauczyciel przedmiotu, ustaloną ocenę w wyniku egzaminu potwierdza drugi nauczyciel tego samego lub pokrewnego przedmiotu, a w szczególnych okolicznościach dyrektor szkoły.
 10. Protokół przechowuje się w teczce, w dokumentacji wychowawcy.
 11. Roczna ocena klasyfikacyjna z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych ustalona w wyniku egzaminu podwyższającego ocenę może być niższa niż przewidywana, jeśli wynik egzaminu podwyższającego ocenę wykaże, że uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie

programowej danego przedmiotu. Ocena z egzaminu podwyższającego ocenę jest brana pod uwagę przy wystawianiu oceny rocznej.

X. Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
ROZDZIAŁ 1. OSTRZEGANIE O ZAGROŻENIACH I ALARMOWANIE				
<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady środków alarmowych wymienia negatywne skutki nieuzasadnionego wszczęcia alarmu pożarowego 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak należy się zachować po usłyszeniu alarmu omawia zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czemu służy system wykrywania skażeń i alarmowania wyjaśnia, na czym polegają działania systemu wykrywania skażeń i alarmowania 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych zachowuje się właściwie (zgodnie z instrukcją) po ogłoszeniu alarmu w szkole 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia sposoby przeciwdziałania panice uzasadnia konieczność istnienia zorganizowanej ochrony ludności
ROZDZIAŁ 2. POWSZECHNA SAMOOBRONA I OBRONA CYWILNA				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe środki gaśnicze • wyjaśnia znaczenie terminów „wypadek” i „katastrofa” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje najczęstsze sytuacje stanowiące zagrożenie dla jednostki i grup społecznych • identyfikuje znak rozpoznawczy OC • wyjaśnia znaczenie terminu „sytuacja kryzysowa” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe dokumenty ONZ regulujące działanie obrony cywilnej na świecie • wymienia podstawy prawne działania ochrony ludności i obrony cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej • omawia cele i zadania obrony cywilnej • wymienia i omawia najczęstsze zagrożenia zdrowia i życia na skutek powodzi, pożaru, huraganu i innych sytuacji kryzysowych zagrażających lokalnej społeczności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwę centralnego organu państwa odpowiedzialnego za obronę cywilną; wymienia terenowe organy obrony cywilnej • wymienia instytucje zajmujące się zarządzaniem kryzysowym • kompletuje sprzęt i wyposażenie przydatne podczas ewakuacji; uzasadnia swój wybór 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jest przekonany o celowości istnienia struktur obrony cywilnej na poszczególnych szczeblach, uzasadnia wypowiedź • przewiduje sytuacje kryzysowe zagrażające miejscowości, w której mieszka i szczegółowo omawia te zagrożenia
<p>Dopuszczająca</p>	<p>Dostateczna</p>	<p>Dobra</p>	<p>Bardzo dobra</p>	<p>Celująca</p>
<p>ROZDZIAŁ 3. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA I DZIAŁANIA RATOWNICZE</p>				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najczęstsze przyczyny pożarów • omawia przyczyny powodzi w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu „ewakuacja” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i wskazuje jego typowe rozmieszczenie w obiektach publicznych (także w szkole) • omawia przyczyny wypadków oraz katastrof komunikacyjnych i technicznych • charakteryzuje najistotniejsze zasady opuszczania miejsc zagrożonych • opisuje drogę ewakuacji w szkole 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia potrzebę obserwacji stanu wód oraz urządzeń hydrotechnicznych • wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi i czego w czasie powodzi robić nie wolno • charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy • identyfikuje znaki ochrony przeciwpożarowej • wyjaśnia, jak należy się zachować w przypadku dostarczenia pożaru • omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i uzasadnia niezbędne działania przygotowujące do ewakuacji z terenów zagrożonych powodzią • wyjaśnia, jak należy gasić zarzewie ognia • wyjaśnia, jak należy gasić odzież palącą się na człowieku • omawia zasady zachowania się podczas wypadków i katastrof (komunikacyjnych, innych) • wymienia główne przesłanki do podjęcia ewakuacji spontanicznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zadania organów państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej • wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność • omawia na przykładach znane z historii lub aktualnych wydarzeń przykłady ewakuacji ludności oraz ich przyczyny
--	--	---	---	---

Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
ROZDZIAŁ 4. PIERWSZA POMOC I RESUSCYTACJA				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia numery alarmowe i omawia właściwy sposób wzywania pomocy • przedstawia treść wzywania pogotowia lub lekarza • układa poszkodowanego w pozycji bezpiecznej oraz wie kiedy nie można tego robić 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady oceny układu oddechowego i krążenia (ABC) • wymienia zawartość apteczki pierwszej pomocy; posługuje się apteczką pierwszej pomocy • wyjaśnia, czym jest zasłabnięcie, i omawia zasady postępowania w przypadku zasłabnięcia • wyjaśnia czym jest łańcuch przeżycia • wie jak pomóc osobie, która zadławiła się 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia budowę i zasady funkcjonowania układu oddechowego człowieka • omawia budowę i zasady funkcjonowania układu krążenia człowieka • omawia zasady postępowania aseptycznego i bezpiecznego dla ratownika • wyjaśnia, na czym polega resuscytacja krążeniowo-oddechowa • wymienia zagrożenia dla osoby nieprzytomnej • wyjaśnia, na czym polega pomoc ratownicza w zadławieniu • omawia znaczenie czasu w udzielaniu pierwszej pomocy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia kolejne ogniwa łańcucha przeżycia; omawia ich znaczenie • wyjaśnia, jak działa w Polsce system ratowniczy • rozpoznaje stan osoby poszkodowanej; prawidłowo bada jej oddech (na manekinie) • wyjaśnia znaczenie bólu w klatce piersiowej jako objawu stanu zagrożenia życia • wyjaśnia zasady postępowania z poszkodowanym skarżącym się na ból w klatce piersiowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, do czego służy automatyczny defibrylator zewnętrzny, na czym polega jego działanie i gdzie powinien się znajdować • bezbłędnie i samodzielnie wykonuje resuscytację krążeniowo-oddechową u dorosłych i dzieci (na manekinach) <p>Omawia przeznaczenie AED oraz wie gdzie takie urządzenia powinny się znajdować</p>
---	---	--	---	---

Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne przyczyny złamań, zwichnięć i skręceń wymienia części ciała najłatwiej ulegające odmrożeniom wyjaśnia, jak należy się zachowywać i czego należy unikać w czasie burzy omawia zagrożenia wynikające z intensywnych opadów śniegu, porywistych wiatrów i bardzo niskich temperatur oraz prawidłowe zachowanie w takich sytuacjach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najczęstsze przyczyny utonięć typowe objawy i najczęstsze okoliczności zatruc wymienia najczęstsze przyczyny wypadków drogowych udziela pomocy w przypadku krwawienia z nosa wyjaśnia, na czym polega pierwsza pomoc przy zatruciach: <ul style="list-style-type: none"> - pokarmowych - lekami - gazami - środkami chemicznymi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia skutki działania niskiej temperatury na organizm ludzki wyjaśnia, na czym polega pierwsza pomoc: - w wychłodzeniu - w odmrożeniu wyjaśnia, od czego zależy temperatura odczuwalna omawia skutki działania wysokiej temperatury na organizm ludzki wyjaśnia znaczenie terminów "udar słoneczny" i "udar cieplny" wyjaśnia, jakie skutki wywołują porażenia prądem elektrycznym i od czego zależy stopień obrażeń wyjaśnia, jak udzielić pomocy osobie porażonej prądem elektrycznym uzasadnia znaczenie udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> udziela pomocy przy krwawieniu odpowiednio do rodzaju krwawienia udziela pomocy przy urazach kończyn demonstruje sposoby użycia chusty trójkątnej udziela pomocy osobie poszkodowanej na skutek oparzenia termicznego udziela pomocy osobie poszkodowanej na skutek oparzenia chemicznego: <ul style="list-style-type: none"> skóry, przetyku i przewodu pokarmowego, oczu wyjaśnia, jak można pomóc osobie, która ucierpiała wskutek udaru wyjaśnia, jak należy postępować, by bezpiecznie udzielić pomocy osobom tonącym wyjaśnia, jak należy postępować, by bezpiecznie udzielić pomocy osobom tonącym na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego krwotok i wstrząs krwotoczny zagrażają życiu bezbłędnie i samodzielnie demonstruje sposoby opatrywania ran krwawiących oraz opatruje urazy kończyn

Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
ROZDZIAŁ 5. OCHRONA PRZED SKAŻENIAMI				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odpowiada na pytanie na czym polega zagrożenie nadmiernym promieniowaniem • podaje przykłady naturalnych źródeł promieniowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „promieniotwórczość” • wymienia reakcje organizmów żywych na napromieniowanie (choroba popromienna) • wymienia możliwe źródła skażenia • wymienia sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ substancji promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę • wyjaśnia znaczenie terminów: □skażenie” i □zakaże- nie” • charakteryzuje walory ochronne różnych rodzajów opakowań 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje wysokość dawki promieniowania, która wywołuje typowe objawy choroby popromiennej • podaje przykłady wykorzystania promieniotwórczości w służbie ludzkości • podaje nazwy instytucji w Polsce, w ramach których działają służby monitorujące poziom radiacji • uzasadnia konieczność stałej ochrony wody i żywności, zwłaszcza w czasie zdarzeń kryzysowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje wysokość dawki promieniowania, która wywołuje typowe objawy choroby popromiennej • omawia sposoby postępowania w przypadku zagrożenia skażeniami promieniotwórczymi • planuje wielkość zapasów wody i żywności na potrzeby swojej rodziny, na określony czas

Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
ROZDZIAŁ 6. ZAGROŻENIA CHEMICZNE				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie jak oznacza się pojazdy przewożące substancje niebezpieczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia postępowanie po uwolnieniu się substancji chemicznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega uzdatnianie skażonej żywności i wody • wyjaśnia znaczenie terminów: □odkażanie", □dezaktywacja" (mechaniczna, fizyczna, chemiczna), „dezynfekcja", „dezynsekcja", „deratyzacja" • wymienia rodzaje oznakowań substancji toksycznych i miejsca ich ekspozycji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowalach • przedstawia zasady postępowania w okolicznościach nakazujących opuszczenie zagrożonego miejsca • samopomoc (jak sobie radzić bez pomocy z zewnątrz) i samoeвакуacja (doraźna - spontaniczna) • wymienia zagrożenia lokalne stwarzane przez przemysł i transport • podaje przykłady zastępczych środków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje działania chroniące ludzi przed działaniem substancji szkodliwych • wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej i środka transportu oraz rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi • uzasadnić rozmieszczenie tablic i znaków bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania i nauki